

İSLÂM'DA İYİLİK VE BİRLİK RUHU

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben müberaken fîh. Alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu 'alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, Senedinâ ve mededinâ Muhammedini'l-Mustafâ Mahmudu'l-emin. Ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü:

Fe'lemû eyyühe'l-ihvân feinne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sahibeha fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehu kâle:

a. İyiliğin Kemâli

تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ

"Tamamu'l- birri en ta'mele fi's- sirri amele'l- alâniye."

Sadaka rasûlü'llâh fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim.

Allah'a hamd ü senalar olsun. Sayılamayacak kadar çok nimetine sahip ve mazhar bulunuyoruz. Bu nimetlerin en büyüğü İslâm nimeti. Bu nimetlerin en güzellerinden birisi de kardeşlik. Müminlerin kardeş olması nimeti. Hamd ü senalar olsun hadsiz, hesapsız, sayısız nimetlerine. Perşembe akşamları, perşembeyi cumaya bağlayan akşamlar.

Burada zaman zaman Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadîs-i şerîflerinden bir demet bir miktar okuyup izah ediyorduk. Aradan uzun zamanlar geçebiliyor. Yine Allah'a hamd ü senalar olsun karşı karşıya geldik.

Bu akşam da şu mübarek gecede Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden bir miktar okumak niyetiyle toplandık. Haber olmamasına rağmen sizler de koşup gelmişsiniz. Teşekkür ederiz.

Allah razı olsun. Allah ecrinizi çok eylesin.

Bu hadîsleri okumadan, konuşmaları yapmadan önce bu akşam özel bir akşamdır, mübarek bir akşamdır. Cümle geçmişlerimizin bizden beklentileri vardır. Onların ruhları için dualar okumamız onların ruhlarını şad eder, bizim için de dünya ve ahiret faydaları sağlar.

Başta Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye, onun mübarek ashabının, âl'inin, ona hüsn ü ittiba eylemiş olan cümle salihîn ve salihât ve müminîn ve müminâtın ruhları için ve hasseten sizlerin ve bizlerin ahirete göçmüş olan analarımızın, babalarımızın, Müslüman ecdadımızın, ceddatımızın, akrabamızın, ahbabımızın ruhlarına hediye olsun diye, bu ilimleri bize hazırlayıp nakil ve rivayet etmiş, bırakmış olan âlimlerin, fazılların, kâmillerin, kendilerinden feyiz aldığımız Peygamber Efendimiz'in varisleri, ulema-i muhakikin, meşayih-i vasılın, sâdât-ı turuk-u aliyemizin ruhları için, biz yaşayan müminlerin de sıhhat, afiyet, saadet ve selameti için, dünya ve ahirette bahtiyar olması için bir Fâtiha, üç ihlâs çekip okuyalım ve öyle başlayalım.

Buyurun.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem demin metnini okumuş olduğum hadîs-i şerîfinde, birinci hadîs-i şerîf oluyor bu.

Buyuruyor ki;

“Tamamu'l- birri en ta'mele fi's- sirri amele'l- alâniye”

el-birr, iyilik demek. İyi olmak, iyilik yapmak manasına geliyor. Bilhassa anne ve babaya iyilik yapan ve iyi evlatlık yapan kimseye “Birran bi vâlideyhi” diye geçer.

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ¹

“Leyse’l- birra en tüvellû vüçûheküm kibe’l- meşriki ve’l- mağribi velâkinne’l- birra.”

Âyet-i kerîmesinden anlaşıldığı gibi takvaya yakın bir manası da var. Biz o sayfaları açmıştık birden, iyilikten bahsedelim derken, müftü efendimiz Allah razı olsun teşrif etmişler camimize, imamet eylediler, bize yatsı namazını kıldırdılar. Bir aşr-ı şerîf bir miktar âyet-i kerîme okundu namaz esnasında. Benim de o namaz içinde okunan ayetlerin manası cemaat tarafından bilinsin diye içimde bir arzu doğdu. Zaten çok okunup halka çok anlatılan âyet-i kerîmeler. Yani aşağı yukarı sanıyorum ki bilirsiniz, amma dinimizde bazı şeylerin tekrar tekrar söylenmesinde fayda var ki çeşitli hikmetler var ki namazın her rekatında

¹ 2/Bakara, 177.

Fâtîha'yı okuyoruz. Sonra tesbih çektiğimiz zaman müteaddit defalar çekiyoruz. 33 Subhanallah.

Bir tane çeksek manasını derin düşünsek olmaz mı?

33 defa çekiyoruz. Hatta bazen elimize tesbih aldığımız zaman *Lâ ilâhe illallah*'ı yüz defa çekiyoruz, beş yüz defa çekiyoruz, bin defa çekiyoruz. Salavât-ı Şerîfe'yi tekrar tekrar böyle yüksek adetlerde çekiyoruz. Neden?

Bunların da aslı var. Dinimizde temeli var. Peygamber Efendimiz mesela buyurmuş ki;

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ

"*Ceddidû îmaneküm.*"

İmanınızı kuvvetlendirin, yenileyin. Tazeleyin imanınızı.

أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

"*Eksirû min kavli lâ ilâhe illallâh.*"

Lâ ilâhe illallah sözünü çok söyleyin. Yani böyle yaparsanız imanınız kuvvetlenir demek. İnsanın içine *lâ ilâhe illallah*, *lâ ilâhe illallah* demek ki yani demircinin öyle küt küt vura vura şeyi efendim kılığa soktuğu gibi ham parçayı efendim istenilen şekle soktuğu gibi, tekrar tekrar söylemesinde fayda var.

Onun için bizim de bu ayetleri tekrar tekrar okumamızda fayda var. Yalnız hatırıma şu da geliyor ki tekrarda bir tehlike var, kanıksama tehlikesi. Ha ha canım, biliyoruz ya işte o filan gibi kanıksama. Bu kanıksama, önemsememe, yani önemli bir şey bile çok tekrar edilince önemini hissedememe. Bu bir kusur. Büyük bir kusur. Böyle olmaması lazım. Günde beş defa namaz kılınıyor.

Namaz önemsiz mi?

Ramazan'da otuz gün oruç tutuluyor. Oruç önemsiz mi?

Günde kaç rekât kılıyorsak her rekatta Fâtiha okuyoruz. Fâtiha önemsiz mi? Değil. Müslüman tekrarı sevecek bir halet-i ruhiyeye gelmeli. Bildiği şeyi bile tekrardan kaçınmamalı. Çünkü her anlatımda kendisinden farklı bazı şeyler olabilir. Veyahut o anlatım esnasında sevap kazanır. Ya da o anlatım esnasında kendisine Allah yeni ufuklar açar. O bakımdan tekrarı da önemli bir şey görüyoruz. Şimdi birr iyilik demek, takva, takvaya yakın manası var. Takvayı da o makamlarda kullanıyoruz. Ama iki kelime nasıl aynı manaya geliyor? Takva aslında sakınmak demek. Ama insan sakındığı için iyi işler yaptığından dolayı

takvada birr de aşığı yukarı aynı kapıya çıkıyor. Bir takva sahibi insan yani böyle Allah'tan korkan, sakınan, çekinen, iyilik yapan insan demek oluyor. Kur'an-ı Kerim'de biliyorsunuz ki Rabbul Alemin bize sayısını şu anda bilemeyeceğim ama bulabilirim, arasam. Yani istatistiki rakamlar da verebilirim. Çok yerde ittekullah, Allah'tan korkun diye emrediyor. Sabahları namaza gelenler bilirler ki mihrapta Hoca Efendiler Haşr Suresinin sonunu biraz evvelden alabilirler.

b. Amellerin Muhasebesi

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا
قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ²

“Yâ eyyühellezîne âmenûttekûllâhe ve'l-tenzur nefsun mâ kaddemet liğadin vettekûllâhe innallâhe habîrun bimâ ta'melûn.”

Mesela bu âyet-i kerîmeyi hepiniz duymuşsunuzdur.

Yâ eyyühellezîne âmenû! Ey iman sahipleri! Ey Allah'a inanmış Peygamberini kabul

² 59/Haşr, 18.

etmiş, Kur'an-ı Kerîm'i baş tacı etmiş, ömrünü Allah'ın rızasını geçirmeye azmetmiş, tamam ben Allah'ın kuluyum, kabul ettim, anladım, biliyorum, Rabbul Alemin'i buldum, ikrar ettim, bildim, anladım, sezdim, gafil değilim, cahil değilim, emrine mutiyim diyen insanlara hitap. Hani bir de kâfirler var, hiç kabul etmiyor, her şeyi reddediyor, onların tedavisi başka. Onların ilaçları başka. Ama ey müminler diyor Rabbül Alemin, ey o iman eden kullarım, ey siz iman eden kullarım diye bizlere hitap oluyor. *İttekullah*. Allah'tan sakının. İttika, sakınmak demek. Yani korkmak, hâvfullah. Korkmak ayrı kelime. *İttekullah*, Allah'tan sakınmak. Nesinden sakınır insan? İki sakınma var. Bir, cezasından, belasından, azabından, ikabından sakınır insan. Çünkü insan yüksek bir makama itaat etmediği zaman arkasından bir ceza gelir, bir sille gelir. Allah'a asi olduğu zaman bir şamar yer, bir belaya uğrar. Bir hastalığa düşer olur, kafasına bir yıldırım düşer, bir felaket gelir. Bir de bundan korkar insan. Yani Allah sakılasın, estağfurullah, tir tir titrer yani insan Allah'ın hoşuna gitmeyecek bir şey yapmayayım, hoşnutluğunu, rızasını kazanayım diye bir bundan dolayı şey yapar. İnsan korkar,

Allah'tan sakınır. Çünkü Allah'ın azabı, elimi vardır. Asik kullarına cezalandırmak için cehennem denilen bir yer yaratmıştır. Cezası vardır. Adli ilahi vardır. Yani kişi ettiğini bulacaktır. Kim kime ne ettiyse onun cezasını bulsa bile o zaman bile fena.

Onun için Fuzuli diyor ki;

Yok bende bir amel sana şâyeste âh eger,
A'mâlîme göre vere adlin cezâ bana. Allah'ın
adaletinden bile korkuyor Fuzuli. Diyor ki
bende sana layık bir amel yok, adaletle bana
muamele edersen yandım. Ben kusurlar
işledim, adaletin icabı, kusurların ceza yemek-
tir. O gelirse yandım. Yani istiyor ki bana lüt-
funla muamele et Ya Rab! Aman, adaletten
bile korkuyor. Adaletten geç Ya Rabbi! Af ile,
lütf ile, ihsan ile, ikram ile muamele et. Yani
ben isyan ettim, Sen ihsan eyle demek istiyor.
Ben kötülük ettim, Sen etme, Sen iyilik et
demek istiyor Fuzuli. İttekullah. İnsan Allah'ın
bir azabından korkar. Bir de sevgisini ka-
zanmaktan korkar. Daha kâmil insanlar, daha
ârif insanlar, daha zarif insanlar, Ey kulum
yakıştı mı şimdi böyle diye bir şey olsa,
küçücük bir sitem olsa, küçücük bir işaret olsa
ondan bile korkarlar. Ondan bile çekinirler.

Nasıl olmuş?

Mesela Abdullah İbn Mübarek Hazretleri, efendim, çıkmış karşısına bir düşman. Bizim bu Anadolu diyarında cihada gelmiş, Horasan'dan. Ama azılı bir düşman. Güçlü, kuvvetli, yenememiş. Kendisi çok silahşör, çok kahraman, çok kuvvetli. Çarpışmışlar, yenememiş. Uğraşmışlar, terlemişler, zaman ilerlemiş, vuruşmuşlar. Alt edememişler birbirlerini. Bizim Abdullah İbni'l-Mübarek büyük kahraman, büyük silahşör, büyük sofi, büyük hadîsçi, büyük âlim. Her şey büyük ama yendirtmemiş Allah karşı tarafı. Nedense karşı tarafta çok baba yiğit, bahadır bir kimse. Nihayet bakmış ki namazın vakti geçecek, öğlen olmuş, ikindi yaklaşıyor, korkmuş. demiş ki ben müslümanım, benim ibadetim var, biraz mütareke yapalım. Sen git bir tarafa, ben gideyim bir tarafa. İbadet edeceğim ben, ondan sonra yine çarpışırız. Yani senden, korkumdan falan değil. Allah'tan yani şey olmasın, ibadeti kaçırıp da bir şey olmasın diye, ibadetimi yapmak istiyorum deyince, öteki adam da demiş ki senin ibadetin varsa benim de var. Pekala demiş o da. Hiç yüz vermemiş. O bir tarafta, bu bir tarafta. Bu gitmiş Irmağın

kenarından abdestini almış, huşu içinde namazı kılmış bizim Abdullah ibn-i Mübarek Efendimiz, büyük zat. Ondan sonra ötekisi başlamış kendi usulünce ibadete. Bizim Abdullah ibn Mübarek'in hatırına gelmiş ki şimdi bu adam ibadetteyken atından inmişken ben buna bir saldırırsam, ben bunu kılıçsız, kalkansız, silahsız, atsız yakalarsam haklarım. Bu da kâfirdir. Öldürürüm. İşini bitiririm. Çok uğraştırdı beni. Şunu yapsam mı deyince içine;

إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا³

“Inne’l- ‘ahde kâne mes’ûlâ” diye âyet-i kerîme şıp hatırına gelivermiş.

Inne’l- ‘ahde kâne mes’ûlâ. Ahdinden sorgu ve sual var. Ahdini soracak insana Allah.

Ahdettin mi?

Vadettin mi?

Söz verdin mi?

Anlaşma yaptın mı?

Yaptın, tamam. Niye uymadın diye soracak Allah. Yapılan ahitlerin ifa edilmemesine, sözde durulmamasına Allah razı değil. Bir anlaşma yapılmışsa uyulmasını seviyor.

³ 17/İsra, 34.

الْوَعْدُ كَالدَّيْنِ

"el-va'dü ke'd- deyn."

Vadetmek de bir borç gibidir. Ben sana şunu yapacağım, tamam yap. Anlaşma yapmış, tamam anlaşmanın şartlarına riayet et. Yazıyorsun, çiziyorsun, iki taraf birer kopyasını alıyor yanına. Ondan sonra karşı taraf mızıkçılık yaptı diyoruz, hoşumuza gitmiyor. Allah Allah, döndü filan diyoruz. Allah sevmiyor. Şimdi bu âyet-i kerîme hatırına gelivermiş.

Inne-l'ahde kâne mes-ûlâ. Ahitten soracak Allah. Ahdini yaptın, yaptıktan sonra niye bozmaya kalktın diye soracak.

Bu âyet hatırına gelince bir düşünmüş ki insana bir şeyi hatırlatan kim?

Allah *celle celaluhu.* İçine o duyguyu getiren Allah. Düşündüren Allah. Yani durup dururken ben onu öldüreyim, Allah rızası için öldüreyim derken bu sefer içinden ahdine sadık olmazsan sorgu sual var diye âyet-i kerîme hatırlatılıverince kendisine başlamış ağlamaya. Çünkü evliyâullah'tan bir kimse, küçücük bir işaret bile onun için çok büyük bir şey. Yani tokada lüzum yok, ufacık bir işaret.

Ey Abdullah!

Ahdine riayet etsene. Dürüst insanlar ahdine sadık olur, ahdine riayet eder. Niye etmedin gibi bir işareti alınca ağlamaya başlamış böyle gözlerinden yaşlar dökülmüş. Adam da onu tabii göz ucuyla kolluyor yani düşmanı ne de olsa saldırır falan diye o da düşünüyordur bir şey. Onun ağladığını görünce o da merak etmiş. Ne diye ağlıyorsun yahu diye sormuş. Git ya işine demiş. Senin yüzünden Rabbul Alemin beni azarladı demiş.

Nasıl azarladı?

İşte ben seni haklıyım diye hatırımdan geçirdim. Yine hatırıma Allah, ahdime riayet etmeyenlerin riayetsizliğinden mesuliyetleri sorgusu suali vardır diye ayet geliverdi. Bu Allah'tan bana bir azardır. Bir azarlamadır. Bu senin yüzünden oldu. İşte ondan ağlıyorum. Yani ben buraya cihad edip sevap kazanmaya gelmiş bir Allah'ın kulu iken bu sefer azar işittim. Yani niye böyle düşündün diye, iyi olmadı falan diye. Adamcağız bakmış ki karşısındaki adamın alemi, düşüncesi, kafa yapısı, kalp yapısı ne kadar güzel. Karşısındaki insanın inancı ne kadar şey. Sonra Allah'ın lütfu ne kadar güzel. Yani insan kâfire karşı bile bir

müslüman'ın izzeti var, şerefi var, ahlâkı var, onu göstermesi gerekiyor. Tabi harbin içinde çarpışıyorsun ama anlaşma yapmışsan anlaşmaya da riayet etmek gerekiyor. İslâm'ın güzelliğini adam görmüş, o da size böyle bir ahlâk veren din ve seni böyle bir durumda ahdine riayete zorlayan ayetler ve Rabbul Alemin'e ben de inandım demiş. Kelime-i şehâdet getirmiş, Müslüman olmuş. Yani insan sevgi kaybetmekten de korkar, ceza yemekten de korkar. Ama korkmak var yani. Şimdi korkunca insan da sevgiyi kaybetmemek için, cezaya uğramamak için hareket eder.

Ama diyor ki Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri;

تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ

"Tamamü'l-birri en ta'mele fi's- sirri amele'l-alaniye."

Bu birri takva sahibi olmanın tamamı, kemâli, tam takva sahibi, tam iyilik sahibi, tam olgun Müslüman olmanın şiarı nedir?

Şiarı yalnızken, gizliyen, aşikâre olduğun zamanki gibi dürüst ve güzel hareket edebilmendir. Eğer sen birri takva sahibi bir insan, yalnızken de güzel olacaksın. Kimse

görmüyor, şimdi her haltı karıştırıyım demeyecek Müslüman. Nasıl olsa kimse yok, şunu alıvereyim demeyecek. Nasıl olsa kimse görmüyor, şu gizli günahı işleyeyim. Nasıl olsa kimse görmüyor, şuradan şuraya bakıvereyim. Öyle şey yok. Gizlide de aşikârede olduğu gibi olacak. İşte İslâm'ın özü bu. Bu manada saklı, bu ahlâkta saklı. Çünkü biz yaptığımız işi Allah rızası için yapması gereken insanlarız. Biz gösteriş için hareket etmemekle emrolunmuş insanlarız. Gösteriş, riya, süm'a, başkasına çalım satmak, başkasına kendisini beğendirmeye çalışmak için yapacağı işleri gösteriş için yapmak büyük günah. Amellerin kabul olmamasına sebep, onun için biz nasıl hareket etmemiz gerekiyor, nasıl ahlâka sahip olmamız gerekiyor, yalnızken de etrafımızda kalabalık varmış gibi, toplumun huzurundaymışız gibi, sanki televizyonun gizli kamerası üzerimizdeymiş gibi davranmamız gerek. Televizyonun gizli kamerasını üzerinizde bilerseniz muhterem kardeşlerim, televizyonun gizli kamerası üzerinizde, akşam televizyonda sizin yaptığınız hareketler tüm halka gösterilecek.

Ne yaparsınız? Ne yaparız?

Çok dikkat ederiz E gizli kameradan daha önemli şeyler bizim üzerimizde değil mi muhterem kardeşler?

Allah görmüyor mu?

Allah her yerde hazır ve nazır.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ⁴

“Ve hüve me’aküm eyne mâ küntüm.”

Sen onu görmüyorsun ama göremezsin ama bu gözleriyle görülmez ama o seni görmüyor mu?

Görüyor. E o zaman kameradan daha önemli bir şey.

Sonra.

مَلَائِكِنِ عَادِلِينَ كَاتِبِينَ

“Melekeyni âdileyni kâtibeyn”

Omuzlarındaki hafaza melekleri senin her yaptığını görmüyor mu?

Yazmıyor mu?

Yazıyor. Hem görüyor hem de kayda geçiyor. Teypler, videolar, manevi bakımdan onlardan daha önemli, daha sıhhatli, daha dikkatli şeyler olup duruyor.

⁴ 57/Hadîd, 4.

O halde Müslüman'ın gizlisiyle aşikarı aynıdır. İşte tasavvuf bu, işte İslâm'ın özü bu, işte İslâm ahlâkı bu. Yalnızken başka, dışarıdayken başka. O münafığın alameti. İçi başka, Dışı başka olmak, münafıklığın alametidir. İçi aynı, dışı aynı olmak, kalbi de temiz olmak, dışı da temiz olmak, yaptığı şeyi Allah rızası için yapmak, aşikârede yaptığı şeyi gizlide de aynen yürütmek, gizliye, tenhaya, kimsenin görmediği yere geldiği zaman her şeyi savurup atmamak, haramları işlememek, emirleri çiğnememek İslâm'ın ana şiarıdır. İşte bu ahlâkı elde edersek iyi müslüman oluruz. İyi müslüman olmak bu kadar kolay. Yani ciltler dolusu kitaplar, günlerce süren vaazlar, senelerce süren tahsiller, hiç lüzum yok. Hiç lüzum yok. İşte bu ahlâka Müslüman sahip olsa kurtulur. O kadar basit, o kadar herkesin anlayabileceği gibi kolay. O kadar herkes uyguladığı zaman cenneti yakalayabilir, cennete girebilir, Allah'ın rızası erebilir.

Yaptığı her şeyi temiz bir kalple Allah'ın kendisini gördüğünü bilerek yaparsa o zaman ona ne deniliyor?

Makamı ihsana ermiş bu adam deniliyor.

Makamı ihsana ermek ne demek?

Yani müslümanlığı güzel derecede, Allah'ın seveceği bir derecede şekilde yapacak dereceye yükselmiş insan demek oluyor. O bakımdan aziz ve muhterem kardeşlerim, şimdi bu hadîs-i şerîfi okudum, öbür hadîslere geçmeden önce hocamızın namazda okuduğu ayetleri biraz izahına geçeceğim. Çünkü biz bunları. Bizim büyük kusurumuz var. Her zaman söylüyorum sizlerin ve bizlerin büyük kusurumuz var. İngilizce öğreniyoruz, Fransızca öğreniyoruz, Almanca öğreniyoruz. Çocuklar hevesle futbol takımlarının bütün fertlerinin isimlerini öğreniyor. Hangi seneki hangi şeyde kim kaç tane gol attı her şeyi biliyor. Hafızalar her şeye yoruluyor. Her şeye yoruluyor ama Allah'ın kitabı bana inmiş, gelmiş, Peygamber getirmiş, tebliğ eylemiş. Efendim, benim bunu okumam lazım diye bir çalışma, bir heves, bir gayret gösterilmiyor. Arapça öğrenilmiyor, Kur'an-ı Kerîm çalışılmıyor, manası üzerinde durulmuyor. Hazreti Ömer radiyallâhu anh muhterem kardeşlerim, Ben demiş, Kur'an-ı Kerîm'i tabii hızlı da okuduğu var da, hızlı hızlı okuyor. İnsan Kur'an-ı Kerîm'i hızlı okur, ezberi tazelensin diye. Ama bir de bir Kur'an-ı Kerîm okuyuşu var

ki, 14 senedir daha filanca suredeyim demiş. 14 senedir Kur'an-ı Kerîm'i okuyorum, daha yani az bir şey okumuş yani. Demek ki her ayetin üzerinde eğiyor başını, düşünüyor da düşünüyor, ne manalar çıkartıyor. Yani mübarek.

Demek ki Kur'an-ı Kerîm'i düşününe düşününe, tedebbür ile manasını derinlemesine kavramaya çalışarak, anlamadığını gidip Müftü Efendi'ye sorarak, Hoca Efendi'ye sorarak, Vâiz Efendi'ye sorarak derinleştirmesi lazım. Bu kitabın hitabını anlaması lazım. Rabbül Alemin buyurmuş. Biz buyurmuş, bize buyurmuş. Yani sizlere buyurmuş ve bizlere buyurmuş. Alemlerin Rabbi, mülkün sahibi, Malikül Mülk, Rabbul Alemin hitap etmiş. Şimdi o dili biz bilmiyoruz, birbirimize bakınıyoruz. Ne söyleniyor, ne inmiş. Merak da etmiyoruz. Yani bir toplantıda olsa, dünyanın muhtelif yerlerinden büyük âlimler geldi, çok kıymetli şahıslar geldi, İngiliz geldi, Amerikalı geldi, Fransız geldi, işte Müslüman da olmuşlar, falanca meşhur şahıs da geldi filan deseler, en büyük toplantı salonları tıklım tıklım dolar, o adam ne söylediye birileri tercüme eder, herkes de

anlamaya çalışır. Alemlerin Rabbi hitap etmiş, kitap göndermiş, kitabı yazılı anlamıyoruz.

Onun için bir kere buradan büyük kusurumuz var. Anlamak hevesini de kaybetmişiz. Yani kanıksama derdine, hastalığına tutulmuşuz. Kur'an-ı Kerîm. Tamam tamam. Okusun Hafız Efendi. Fâtiha desin, kalkalım gidelim. Ramazan gelince bir hatim de ben indiririm, bir de kurban kestiririm, bir de fakirlere sadaka veririm. Dini basitleştirmişiz. Yani özünü, ruhunu anlayıp da onu yaşayıp ona göre hayatımızı tanzim etmek yok. Hoca efendi cuma günü hutbeye çıkar, cemaat bir güzel kurulur, oturur, ayaklarını diker, şöyle bir ayaklarına sarılır, şöyle dizlerine. Ondan sonra yanındaki dürtmese horul horul uyur.

Ne yapıyorsun?

Cuma günü horlutun başkasını rahatsız ediyor diye. İkaz etmese, tamam bu rahatı buldu ya uyur. E mübarek sen buraya hutbeyi dinlemeye geldin. Hutbede konuşmak haram. Ses çıkartmak haram. Dinleyeceksin, anlayacaksın, uygulayacaksın. Dinlemek yok, anlamak yok, uygulamak yok. Oraya hoca efendi çıktı diye, bu da buraya bir rahat kuruldu mu ondan sonra uyumaya geçiyor. Bizim bunlar

büyük yanlışlarımız. Yaygın yanlışlarımız, devam eden kronik hastalıklarımız. Kronik, yani müzmin. Aynı hastalık.

Kaç yaşında tutuldun bu hastalığa yavrum sen?

İşte küçükten uyurdum zaten camiye geldiğim zaman babamın yanında. Büyüdüm, büyüğe geldim, gene uyuyorum. Evlendim, gene uyuyorum. İhtiyarladım elhamdülillah, gene uyuyorum. Oooh Küçüklükten bir hastalığa tutulmuş, hastalık müzmin mi müzmin, her tarafını sarmış, adam böyle gelmiş böyle gidecek. Gafil gelmiş gafil gidecek. Olmaz. Olmaması lazım. Tüylerimizin diken diken olması lazım. Allah'ın ayetleri okunduğu zaman insanın derisinin ürpermesi lazım ve tüylerinin diken diken olması lazım. E nasıl diken diken olacak?

Manasını anlayacak. İşin derinliğine kavrayacak, o zaman aklı başından gider. Yani birisi sana dese ki, şimdi buradan çıktuktan sonra seni alacağız, karakola götüreceğiz, oradan da hapse gideceksin. Sen şimdi benim artık ne söylediğimi duymaz hale gelirsin. Çünkü söz sana bir tesir eder. Ya ben ne yaptım?

Niye beni alacaklar?

Nasıl kurtulurum?

Kime haber vereyim?

Hangi avukatı çağırayım?

Hangi eşten, dosttan, akrabadan, bakkandan, milletvekilinden bana kim yardım edebilir?

Aklı insan oraya çalışır. Allah'ın kelâmını kanıksamış müslümanlar. Anlamamaya alışmış. Ama manasını takip etmeme hastalığı yaygınlaşmış, hiç böyle bir arzu belirmiyor yani.

Şimdi sen kaç yaşındasın, ben kaç yaşındayım?

50 yaşına gelmişiz, 55 yaşına gelmişiz, 60 yaşına gelmişiz, bu kadar sene geçmiş, Arapça öğrenememişiz, Kur'an'ı okuyamamışız, ayetleri ezberleyememişiz, öyle gidiyor. Onun için muhterem kardeşlerim, bu kanıksama belasından, hastalığından Allah cümlemizi şifayab eylesin, kurtarsın. Allah içimize bir merak versin.

Yani Allah'ın kelâmı nedir?

Ne söylüyor?

Ben Allah'ın kelimasını duyunca ne yapmak zorundayım?

Ne yapmalıyım?

Nasıl yaparsam iyi olur?

Böyle bir durumu mutlaka hissetmemiz lazım. Bugünden itibaren. Yarından itibaren hocaefendiler burada Arapça kursunu açsınlar, bütün cemaat gelsin, aynı kalabalıkla Arapçayı öğrensin. Arapça cümle nasıl kurulur, mana nasıldır?

Âyetlerden misal versinler, hadîslerden misal versinler, deftere yazdırsınlar, ezberletsinler, hem ayet ezberlemiş olur dinleyici, hem hadîs ezberlemiş olur, hem de Arapçanın manasını öğrenmiş olur. Ha min şu demek, bilmem müpteda şu demek, haber şu demek öğrenir. Her gün bir tane öğrense, iki tane öğrense, Arapçayı öğrenir gider. Şimdi şuraya bir turist gelse, meşin pantolonlu, yağlı pantolonlu, sırtında ceket, saçları omuzunda, kıllı bacaklarıyla, kısa şeyleriyle, şuraya gelse herkes başına toplar ve sorar, ne istiyorsun diye İngilizce. Do you speak English? Yes. Bilmem ne falan derken, ona herkes İngilizce bildiğini göstermek için uğraşır. İngilizce biliyorum falan diye. Bir moda olmuş. İngilizce bilmeyen, yabancı dil bilmeyen işe alınmıyor, yabancı dil bilmeyen mesleğinde ilerlemiyor, yabancı dil bilmeyen politikada başarı sağlayamıyor,

bakan olamıyor, bilmem ne olamıyor. Yabancı dil bilmek büyük bir hüner diye herkes onun peşinde ama Allah'ın dilini bilmek konusunda hiçbir merak yok. İngilizler kadar Kuran-ı Kerim'in şeyi yok mu? O bakımdan bugünden, bugünden başlayalım. Arapçaya ben şimdiden başlayayın. Ayetlerin izahından ezberlemeye bugünden başlayın. Ayet ezberleyin, hadîs ezberleyin. Bu işi yani zararın neresinden dönülse kârdır. Bu akşamdan artık mübarek cuma akşamında bitirelim. Bu hastalık burada kesilsin. Ondan sonrası devam etmesin. Bundan sonrası Allah'ın rızasına uygun güzel olsun.

c. Takva ve Birlik Çağrısı

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ
إِلَّا⁵ وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

“Yâ eyyühellezîne âmenûttekûllâhe hakka tukâtihi velâ temûtünne illâ ve entüm müslimûn.”

Ey iman edenler buyuruyor Rabbül Alemin. Yâ, ey demek Arapçada. *Ellezîne*, o kimseler ki, *Âmenû*, İman ettiler. Ey o kimseler ki iman

⁵ 3/Alî İmran, 102.

etmişlerdir. Böyle diyor yani. Ey iman edenler diye biz tercüme ediyoruz. Ey o kimseler ki iman etmişlerdir. Yani ey iman edenler demek.

İttekûllâhe hakka tukâtihi. Allah'tan sakının hem de hakka tukâtihi. Nasıl sakınmak gerekiyorsa öylece sakının. Hakkıyla. Hakkıyla sakının Allah'tan. Allah'tan hakkıyla sakının. Nasıl takva sahibi olmanız gerekiyorsa öyle takva sahibi olun. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in bir hadîs-i şerîfi vardı, onu aradım hadîs kitabında. Şu anda yerini bulamadım. Peygamber Efendimiz bu âyet-i kerîmedeki hakka tukâtihi'yi bir hadîs-i şerîfinde izah ediyor. Allah'tan hakkıyla korkmak nasıl olur diye Efendimiz izah ediyor. Dosdoğru olacaksın, haram yemeyeceksin, farzları tutacaksın diye tarif ediyordu. Hakkıyla korkmak nasıl olur? Çünkü peki baş üstüne diyen bir insanın ne yapması gerektiğini de pratik olarak söylemek lazım. O hadîs-i şerîfi şu anda teferruatıyla hatırlayamadım ama emirlerini tutacak, yasaklarına, haramlarına hiç dalmayacak. Ahlâkını güzelleştirecek. Her yaptığı işi Allah rızası için yapacak. Her zaman hatırında bir çekinme, bir korku olacak. Yaptığım iş Allah'ın rızasına aykırı olmasın, cezaya

uğramayayım. Allah'ın rızasına aykırı olmasın, sevgisinden, rızasından düşmeyeyim, mahrum kalmayayım diye çalışacak. Bu ciddi bir tavsiye. Yani bu tavsiye insanın omuzlarını ezer, kara saçlarını ağartır bu. Kara sakallarını ak sakal haline getirir insanı. Genci ihtiyarlatır bu. Hakka tukâtihi. Yani Allah'tan hakkıyla nasıl korkmak lazımsa öyle korkun. Zaten sa-habe-i kiram da bu âyet-i kerîme indiği zaman hakkıyla korkmak hususunda öyle zorlanmışlar, öyle telaşlanmışlar ki deniliyor ki, bir âyet-i kerîme daha indi. mesteda'tü buyuruldu. Allah'tan gücünüz yettiğince korkun.

Nitekim Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bize Seyyidü'l İstiğfar diye bir tevbe duası öğretmiş.

Allâhümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente halaktenî... Bu Seyyidü'l İstiğfar duası.

Orada ne diyor?

Efendim *halaktenî ve ene abdüke ve ene alâ ahdike ve vâ'dike*. Ben *alâ ahdike ve vâ'dike*, sana nasıl ahdetmişsem, nasıl sana vadedmişsem güzel kulluk yapacağım diye onun üzerinde olacağım. O yolda yürüyeceğim. Yani sana asi gelmeyeceğim. Sözünün arkasından Efendimiz mesteda'tü ekletirmiş. Yani gücüm

yettiğince deyin. Çünkü Allah'a layıkıyla ibadeti yapmaya kimse güç yetiremez. O'nun şanına layık, O'nun dergahına layık güzel ameli yapmaya kimse güç yetiremez. Efendimiz salallahu aleyhi ve sellem de tevazuundan ama bir taraftan da hakikatin ifadesi olarak ne buyuruyor?

سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ

“Sübhâneke mâ abednâke hakka ibâdetik”

Yâ Mabud! Yâ Rabbi! Sana hakkıyla ibadet edemedik diye özür beyan ediyor. Yani Allah'a layıkıyla kulluk etmeye herkes, hiç kimse gücü yetiremez. Peygamber Efendimiz de sana layıkıyla ibadet edemedik, seni layıkıyla zikre demedik, senin nimetlerine layıkıyla şükre demedik, senin şanını layıkıyla anlayamadık diye hadîs-i şerîfinde böyle tevazu yollu durumu beyan etmiş. Yani Peygamberimiz kim bilir ne kadar güzel ibadet etmiştir diye düşünürüz ama o bile böyle buyuruyor. Hakikaten güzel ibadet etmiş Peygamber Efendimiz. Ömrünü boş geçirmemiş. Daima İslâm'ın ve Müslümanların selameti için çalışmış. Müslümanlara bir sıkıntı gelecek diye yüreği titremiş daima.

عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ

“Azîzun ‘aleyhi mâ ‘anittüm harîsun ‘aleyküm.”⁶

Âyet-i kerîmesinde bildirdiği gibi. Bize karşı titiz, bizi korumakta çok titizleniyor, çok endişeleniyor. Uzaktan bir sarı bulut görse eyvah azap mı gelecek kavmime diye Allah'a sığınmaya başlamış. Böyle sabahlara kadar ayakları şişinceye kadar uyku uyumamış, ibadet etmiş. Bir secde etmiş birkaç saat. Secdeden kalkmış ikinci bir secdeye gitmiş birkaç saat. Hatta Âişe anamız ayağını şey yapmış, tutmuş ki yani bu secdeye kapandı kaldı. Acaba ruhunu mu teslim etti?

O ibadet ediyor. Peygamber Efendimiz secdede, kul secdede Rabbul Alemine en yakın olduğundan secdede Allahu Teâlâ hazretlerine senalar, dualar ile meşgul. Ama ya şu kadar önce secde etti, hala başını kaldırmadı diye ayağını tutmuş Peygamber Efendimizin ki karanlıkta ne oldu buna diye. Ayağını kıpırdatınca canlı olduğunu anlamış. Böyle ibadet ettiği halde Peygamber Efendimiz, hiç

⁶ 9/Tevbe, 128.

vaktini boş geçirmediği halde, Yahudilere gidip İslâm'ı tebliğ ettiği halde, münafıkların reisine gidip İslâm'ı tebliğ ettiği halde, hristiyanlara İslâm'ı tebliğ ettiği halde, Necran'dan gelmiş rahiplerin kabilelerini kabul edip onlarla günlerce böyle Hz. İsa hakkındaki yanlış inançlarını düzeltmeye çalıştığı, Allah'ın emirlerini bildirdiği halde, harpte efendim ellerini kaldırıp sırtından örtüsü düşecek kadar böyle dualar ettiği halde, veda hutbesinde tebliğ ettim mi Ya Rabbi, şahit ol Ya Rabbi diye ömrünü hep bu şuurda geçirdiği halde sana layık kulluk edemedim diyor. Tabi Allah'a layık kulluk kolay değil ama karınca kararınca insan o yolda olursa Allah affeder diye ümit ediyoruz. Allah affeder. Azımızı çoğa sayar diye ümit ediyoruz ama o telaşı taşımak lazım. O Peygamber Efendimizin o kulluk telaşının bize de aşılması lazım. O ciddiyetin bizde de olması lazım. O çalışma aşkının, o çalışma şevkinin muhterem kardeşlerim bizde de bulunması lazım. Bu gevşek Müslümanlık Sahabe Müslümanlığı değil. Bu gevşek Müslümanlık, gerçek Müslümanlık değil. Gevşemiş, unutmuş, cahil, yani bizim Müslümanlığımız nasıl Müslümanlık?

Sahabe Müslümanlığı değil, zamane Müslümanlığı. Özünü, aslını duya duya yaşayarak yapılan Müslümanlık değil, folklorik Müslümanlık. Folklor gibi. Bir beldenin kendine göre giyimi var, aşısı var, yemeği var, örfü var, âdeti var. O örfün, o âdetin arasında da bunlar Müslümandır. O kadar. Yani yaptığı şey İslâm'a uygun mu, değil mi anlatamazsın. Babasından, dedesinden öyle görmüş, öyle yapar. Ya bu İslâm'a aykırı desen de gene o öyle yapmaya devam eder.

Neden?

İslâm özünü kaybetmiş, hızını kaybetmiş, enerjisi ferî bitmiş, bir folklor gibi olmuş. Örf ve âdet gibi olmuş. Onun için bu durumdan kurtulmamız lazım. Bu durumdan kurtulmazsak Hakka tukâtihi, gücümüz yettiğince, takatimiz yettiğince Allah'tan korkup çalışmazsak sonunda biz zarar ederiz. Sonunda, sonunda şuurlu olmayan, ömrünü gafletle geçiren çok pişman olur. Allah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun.

Velâ temûtunne illâ veentum muslimûn.

Ancak Müslümanlar olarak kendisini Rabbul Alemin'e tam teslimiyetle teslim eylemiş, mümin-i kâmiller olarak ruhunuzu teslim edin.

Başka türlü ölmeyin. Çalışın, çabalayın, bu hali kazanın diyor ayet-i kerimede Allahu Teâlâ Hazretleri.

Onun için Müslüman ölmeye çalışmak çok önemli. Müslüman olarak ölmeye çalışmak çok önemli. Dedelerimiz bunun telaşına düşmüşler.

Müslüman olarak nasıl ölürüm?

Son nefeste nasıl *Lâ ilâhe illallah* diyebilirim?

Hiç düşündünüz mü siz, hatırıınıza geldi mi?

Canım son nefeste etraftakiler söyler, Eşhedü en lâ ilâhe illallah. Ben de söylerim, *Eşhedü en lâ ilâhe illallah*. O son nefesin, o ölüm anının, o ruh teslim etmenin ızdırabı, sıkıntısı biliyor musun?

Ne kadar zor. Sahâbe-i Kirâm'dan bir grup bir yerde bir kabrin kenarında Evliyâullah'tan bir grup durmuşlar da, şu kabirdekilerden birisi çıksa da, şu öldükten sonra neler başa geliyor bize anlatsa diye dua ederken kabirden birini başını kaldırmış ben demiş salihlerden bir kimseydim vefat edeli şu kadar yüz yıl geçti hâlâ ölümün elemi üzerimde demiş ızdırabı dua edin de beni Allah eski halime döndürsün size cevap vereyim diye beni böyle aranızda çıkarttı,

dua edin de eski halime döneyim demiş. Ölüm yani bin tane kılıç darbesi yemekten çatır çutur her taraftan daha zor bir şey. Sen o anda nasıl *Lâ ilâhe illallah* diyeceksin?

Bunu düşünmek lazım. Ne yapmış büyüklerimiz?

Âyet-i kerîmelere, hadîs-i şerîflere sarılmış.

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ

"*Temutûne kemâ teîşûn*"

Nasıl yaşadığınız öyle ölürsünüz diye.

En iyisi ben öleceğim zaman *la ilahe illallah* demek yerine hayattayken *Lâ ilâhe illallah*, *Lâ ilâhe illallah*, *Lâ ilâhe illallah* diyeyim de ölme anında yaşadığım gibi öleceğimden *Lâ ilâhe illallah* diye öleyim diye zikre ondan sarılmışlar muhterem kardeşlerim. İmanlarını tazelemek için sarılmışlar. Kalplerine *Lâ ilâhe illallah*'ı nakşetmek için çalışmışlar. İmanları kuvvetli olsun diye çalışmışlar. Son nefese hazırlanmak için, geniş bir hazırlıkla hazırlanmak için çalışmışlar. E zamane insanları bu incelikleri bilmiyor, nasihatleri de tutmuyor. Allah'ın ayetlerinden, hadîslerinden haberi yok.

Velâ temûtunne illâ ve entum muslimûn.

Sakın başka türlü ölmeyin. Benim karşıma kâfir olarak, müşrik olarak, gafil olarak, cahil olarak, suçlu olarak, mücrim olarak gelmeyin. Böyle tam Müslüman olarak gelin diye. Allah'ın emri böyle. Ağır bir emir. Yani hocamızın namazda okuduğu ayet insanı fırttırır yani. İdraki tam olsa insanın, yani şöyle bir Arapça bilen bir şey olsaydı, arkasında Suud'dan gelmiş bir âlim kimse olsaydı, şöyle takva ehli bir insan olsaydı, hocamız orada, o namazda, o ayetleri okurken ağladığını duyardık. Bizim kalplerimiz ölmüş de bize şey yapmıyor. Kur'an-ı Kerîm'de Yasin Suresi'nde ne buyuruluyor?

Sondan bir önceki sayfanda *in huve illâ zikrun ve kur'ânun mubîn(un).*

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ

“*Liyünzira men kâne hayyen ve yahikka'l-kavlü 'alâ'l- kâfirîn.*”⁷

Kur'ân-ı Kerîm geliyor ama kime?

Liyünzira men kâne hayyen. Diri olana ihtarda bulunmak için. Diri olana tesir etmek için. Ölmüş kalpler. Hoca onu okumuş, başka

⁷ 36/Yasin, 69-70.

şey okumuş, hiç aldırılmıyor. Hendekli Abdurrahman Hoca geçti Beyazıt Camii'nin mihrabında bize bir namazı kıldırdı. Beyazıt Camiisi de turistlerin falan çok geldiği İstanbul'da. Böyle çok kalabalık bir cami. Abdurrahman Hoca da çok şahane Kur'an okuyan kurra hafızlardan, kurra hafızlarının üstadlarından, hocalarından bir kimse. O mübarek ciddiyetle mihraba oturdu. Euzu besmele çekti.

Ayetleri okumaya başladı. Benim önümde bir zenci var.

Saçları kıvrır kıvrır, yüzü simsiyah.

Efendim gelmiş oraya turist olarak birisi var. O âyet okuyor, bu böyle başını böyle sallıyor, inliyor, şıpır şıpır göz yaşı döküyor.

Neden?

Manasını anlıyor. Hayy, *Liyunzira men kâne hayyen*, diri. Kalbi diri oldu mu öyle oluyor. Kalbi ölü oldu mu, hangi ayeti okursa okursun. Anlat. Onun için bu ayet-i kerîme çok önemli. Biraz anlatmaya çalıştım ama hissetmeyen de anlatamaz. İlk önce insan kendisini hissedecek ki hisseden anlatabilsin. Kendisi titreyecek ki titredibilsin. Kendisi ürperecek ki ürpertibilsin.

Allah hepimizin kalbine yumuşaklık versin
muhterem kardeşlerim.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا⁸

“*Va'tesimû bihablillâhi cemî'an velâ te-
ferrakû.*”

Allahu Teâlâ hazretlerinin hamdi me-
thinde, ipine sımsıkı sarılın. Sımsıkı yapışın. Al-
lah'ın ipine sımsıkı yapışın.

Nedir bu Allah'ın ipi diye?

Tefsir kitaplarında geniş bilgiler verilmiş,
izahlar verilmiş. Kur'an-ı Kerim hakkında
Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte.

وَهُوَ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ

“*Ve hüve hablullahil metin*” buyuruyor.
Allah'ın bu sağlam ipidir Kur'an-ı Kerîm. Yani
Kur'an-ı Kerîm yassı bir kitap.

Nasıl ip oluyor?

Manevi. Teşbih yoluyla, benzetme yolu-
yla, temsil yoluyla söylüyor sana ayet-i kerime.
Yani nasıl kuyuya düşsen, uçuruma düşsen,
çukura düşsen, bir ip sarkıtırlar, oradan seni
çıkartırlarsa, Kur'an-ı Kerîm de seni felaketten
kurtarır, saadete erdirir. Cehennem

⁸ 3/Alî İmran, 103.

çukurundan çıkartıp cennete sokar seni. Allah'ın sağlam ipi Kur'an-ı Kerîm. İp gibi. Kur'an'a sarılırsan uçurumdan kurtulursun. Kur'an'a sarılırsan felaketten kurtulursun demek yani. Şeriat demişler, o da doğru.

Çünkü şeriat Kur'an-ı Kerîm'in içinde zaten.

Peygamber Efendimiz ömrü boyunca ne yaptı?

Kur'an-ı Kerîm'i anlattı. Kur'an-ı Kerim'in ilk müfessiri Peygamber Efendimiz. İlk uygulayıcısı.

Nasıl izah etmişiz diye.

Onun için Allah'ın ipine sarılın, Kur'an'a sarılın.

Velâ teferrakû. Fırka fırka olmayın. Tefrikaya düşmeyin. Şimdi bunu herkes söylüyor. Tefrikaya düşmeyelim, birleşelim. Gelin birleşelim. Gelin bir olalım, birlik olalım. Herkes söylüyor. Yunus'tan başlamış. Herkes söylüyor. Bu arada geleneksel olarak ben de söylüyorum. Ben de söylemişim, dergilerde yazmışım. Birlik olalım, gelin birleşelim. Herkes söylüyor ama muhterem kardeşlerim, herkes birleşelim diyor ama nasıl birleşelim diyor biliyor musun?

Sanki birleşmeyin der gibi birleşelim diyor.

Hoppala, nasıl olur bu?

Gelin bana, bana tabi olun öyle birleşelim deyince tabii iş bozuluyor. Yani birleşelim, birleşelim ama nasıl birleşelim?

E gel bana birleşelim. Buyurun. Bana kul ol, bana köle ol, bana tabi ol, bana er ol, bana asker ol, benim emrime gir, bana hizmetçi ol, birleşelim, beraber hareket edelim, ben ne dersen öyle yap. Tamam, ben bir hizmetçi daha kazanayım. O zaman adam diyor ki, git işine yav diyor.

Ben sana ne diye tabi olacağım?

Sen bana tabi ol diyor bu sefer. Ötekisi de sen bana tabi ol diyor. Bu sefer başlıyor al-lamalar pullamalar. Ya bizim büyüğümüz işte şöyledir. Şöyle ağadır, böyle paşadır, şöyle tatlıdır, böyle güzeldir, şöyle kıymetlidir. Öteki diyor ki, benimki şöyle güzeldir. Bitmiyor bu iş. Bunun çözümü ne?

Herkes Allah'ın emrinde birleşecek. Ha-k'ta, hakikatte, İslâm'da birleşecek. Herkes oraya boynunu verecek, boynunu bağlayacak, herkes oraya tabi olacak. Onun için *velâ tefer-raku*, tefrikaya düşmeyin, fırka fırka olmayın.

Tefrika nedir?

Haktan ayrılmaktır. Tefrika, muhterem kardeşlerim, iyi dinleyin, tefrika haktan ayrılmaktır, kalabalıktan ayrılmak değil. Bazen kalabalığın hepsi yanlış yolda olur. Koca bir güruh, koca bir kalabalık, sürü ile insan, greyderle sürüsen, vadiler dolusu insan, hepsi yanlış yolda olur. Kalabalıktan ayrılmak değil tefrika, Hak'tan ayrılmak tefrikadır. Bak bunu tekrar tekrar söylüyorum, altını çiziniz. Eğer böyle olmasaydı İbrahim aleyhisselam'ı yanlış yolda saymak lazımdı. Neden? İbrahim aleyhisselam koca bir şehir ahalisinin hepsinin karşısına çıktı, yanlış yoldasınız dedi, bu yol doğru dedi, Hakk'a çağırdı insanları.

İbrahim aleyhisselam;

كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا⁹

“Kâne ümmeten kâniten lillâhi hanîfen.”

Tek başına bir ümmetti.

Neden?

Ötekiler de koca yığınlarla, kalabalıklarla azınlıktı.

Neden?

⁹ 16/Nahl, 120.

Bu haktaydı, ötekiler batıldaydı, onun için muhterem kardeşlerim. Bin tane batıl üzere olan insanın yanında bir hak sözü söyleyen aksakallı, nurani insan o şeydedir, doğru yoldadır, o bin kişi tefrikadadır. Bunu unutmayın, buna dikkat edin. Onun için hakkı öğrenin, hakka tabi olun. Birleşmek, herkes bu birleşme edebiyatını yapıyor. Herkes yapıyor. Herkes birlik istiyor, beraberlik istiyor. Birleşmek Allah'ın emrinde olacak. Allah'ın buyruğunu tutmakla olacak. Allah'ın buyruğunu söylüyoruz, uygulamıyoruz. Bir Müslümanın bir Müslümana üç günden fazla dargın olması haramdır diyor Peygamber Efendimiz.

Yok mu içimizde dargın?

Bir sürü. Benimle hacca gelmiş adam, aynı uçaktayız, selam vermeden haccı yaptı, haccdan döndü. Kızıyor bana. Ya ben Allah'ın kusurlu bir kuluyum. Allah'ın kusursuz kulu olmaz da. Yani Allah'ın selamını ne çok görüyorsun. Esselamu Aleyküm de. Allah sana selamet versin de. Allah ıslah etsin de. Allah ıslah etsin de hiç olmazsa. Yani gene bir hayır dua et ya. Bir selam ver. Allah'ın selamı. Bildiğine bilmediğine selam verecek. Hukukumuz var. Talebem. Harem-i Şerîf'te benimle

karşılaşıyor. Talebem. Derviřim. Benden yüz çeviriyor, politik farklı düşündüğümüz için. Harem-i Şerîf'te ben kendisi göreceğim, selam vereceğim, karşılaşacağız diye Peygamber Efendimiz'in huzurunda dargınlık yapıyor, yüzünü çeviriyor. Olmaz. Hakka herkes gelecek, Hakka tabi olacak. Hak'tan dönmeyecek. Herkes Peygamber Efendimiz ne buyurmuşsa, Kur'an-ı Kerîm ne buyurmuşsa onu tutacak muhterem kardeşlerim. Yoksa gel sana tabi olsun herkes. Sen kimsin niye tabi olsun?

Kimsenin kimseye tabi olmak mecburiyeti yoktur. Ancak Allah'ın emrinde herkes birleşecek. Herkes Allah'ın emrine şey yapacak.

Bilmiyorum bu önemli nokta hatırınızda kalır mı?

وَإِذْ كُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ¹⁰

“Vezkürû ni'metallâhi 'aleyküm.”

Bu Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetlerini hatırlayın diye Ümmet-i Muhammed'e bu ayet-i kerimenin ilk hitap ettiği Peygamber

¹⁰ 3/Ali İmran, 103.

Efendimiz'in ashabına bir hatırlatma başlıyor. Allah'ın üzerinizdeki nimetlerini hatırlayın ki;

إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءَ فَالْفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ¹¹

“İz küntüm a'dâen fe ellefe beyne kulûbiküm.”

Siz düşmandınız birbirinize, kabile kabileydiniz. Birbirinizle savaşıyordunuz. Birbirinize hücum ediyordunuz, çadırlarını yağmalıyordunuz, develerini çalıyordunuz, öldürüyordunuz, asıyordunuz, kesiyordunuz, böyle Arap yarımadası, çapulculuk yarımadasıydı. Birbirinizin düşmanıydınız, Allah kalplerinizi birbirinizle dost etti, birleştirdi. Düşman idiniz, dost oldunuz. Rakip idiniz, dost oldunuz. Efendim hasım idiniz, dost oldunuz.

Neden?

Resûlullah'ın, Resûlullah'ın muhabbeti potasında hepsi eridi. Kalmadı kalplerinde gıllı gış kalmadı. Efendim tertemiz oldular. Hepsi İslâm'ı en önemli hedef olarak benimsediler. Habeşi, Acemi, efendim Arap'ı, gayrı Arap'ı, esiri, efendisi, kölesi, zengini, fakiri, hepsi

¹¹ 3/Alî İmran, 103.

Allah'ın iyi kulları oldu. Peygamber Efendimiz'e beddua etmesi istendiği zaman, teklif edildiği zaman Peygamber Efendimiz beddua etmedi. Kendisine kötülük edenlere de beddua etmedi. Onların zürriyetleri, babaları münafık olan insanlar, babası münafık, kendisi has Müslüman oldu. Arkalarından bir nesil geldi, yemyeşil bir sürgün, çimen gibi böyle tatlı bir yeni bir nesil, pırıl pırıl bir İslâm nesli çıktı, dünyaya yayıldı İslâm. Onların hepsi gitti, yani o eski kabalıklar, kötülükler, pislikler gitti.

إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءَ فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ
إِخْوَانًا¹²

“İz küntüm a’dâen fe ellefe beyne kulûbiküm fe asbahtüm bi ni’metihi ihvâna.”

Allah'ın nimeti sayesinde ihvan oldunuz birbirinize, dost oldunuz. Düşmandınız, dost oldunuz. Kalpleriniz birbirinize kıızıyordu, hınç duyuyordu. Şimdi kalpleriniz de yumuşadı, birbirlerine birleşti, dost oldular.

وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا¹³

¹² 3/Ali İmran, 103.

¹³ 3/Ali İmran, 103.

“Ve küntüm ‘alâ şefâhufratin mine’n-nâri fe enkazeküm minhâ.”

Ateşin içine düşecek gibi kenarına kadar gelmişsiniz, bir adım daha atsaydınız, yuvarlanacaktınız ateş çukuruna, mahvolacaktınız, cayır cayır yanacaktınız, Allah sizi bu durumdan kurtardı. Mümin olmasalardı, imana gelmeselerdi, cehennemlik olacaktardı, ashab oldular. Mümin oldular, İnsanların en şerefli tabakası oldular. Evliyâların da üstünde bir tabakaya erdiler. Cehenneme düşmelerine ramak kalmışken mümin oldular muhterem kardeşlerim. Büyük nimet. En büyük nimet zaten İslâm, en büyük nimet.

Neden?

İslâm sayesinde cennete giriyor insan. Cennetin ebedi nimetleri İslâm sayesinde elde edildiği için İslâm'dan büyük nimet olmaz. En büyük nimet İslâm'dır. Para, pul, mevki, makam, şeref, izzet, itibar, hazineler, altınlar, gümüşler hepsi solda sıfır kalır. Çünkü dünyada dünyadaki hayat da mahdud ama cennet ebedi. Cenneti kazandırdığı için İslâm'dan büyük nimet olmaz.

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ¹⁴

“Kezâlike yübeyyinullâhu leküm âyâtihî le’alleküm tehtedûn.”

İşte doğru yolu bulasınız diye Allah size bu ayetleri beyan ediyor, açıklıyor, gönderiyor, indiriyor, inzal ediyor, Resûlüne anlattırıyor, işte aklınızı başınıza toplayasınız diye. E bizim için de durum aynıdır muhterem kardeşler. Allah rahmet eylesin, çok sevdiğim bir âlim Ali Yakup Hoca Efendi, Allah Osmanlılardan razı olsun derdi. Her zaman sohbetlerinde kaç defa duydum. Arnavut asıllıydı kendisi. Arnavut asıllı. Allah Osmanlılardan razı olsun derdi. Niye hocam?

Osmanlılar Balkanlara gelip İslâm'ı yaymasalardı, biz şimdi bir Hristiyan kavim olurduk. Ben de bir Hristiyan çocuğu olurdu derdi. Onlar sayesinde, İslâm'ımız onlar sayesinde oldu. Allah onlardan razı olsun. Nur içinde yatsınlar diye çok dualar ederdi. Kadir kıymet bilen insan tabi. Bizim de öyle.

¹⁴ 3/Ali İmran, 103.

Biz de eğer şey yapmasaydık, Allah'ın bu nimeti bize erişmeseydi, kim bilir neye tapacaktık?

Toteme mi tapacaktık?

Putu mı tapacaktık?

Budist mi olacaktık?

Brahmanist mi olacaktık?

Tibetliler gibi mi olacaktık?

Şamanist mi olacaktık?

Dinsiz mi olacaktık?

Yağmacı mı olacaktık?

Ne olacaktık bilmiyoruz ama İslâm geldi elhamdülillah, ala nimetil İslâm. Evliyâ oldu ecdadımız. Allah yolunda mücahit oldular, bu diyarlara Allah'ın dinine hizmet etmeye geldiler, fethettiler. Biz de o mübarek insanların neslinden öyle geldik. Elhamdülillah Müslüman olarak doğduk, Müslüman olarak yaşıyoruz. Allah Müslüman olarak huzuruna varmamızı nasip etsin.

Şimdi.

Kur'an-ı Kerîm'de bu ayet-i kerîme ki 103. âyet-i kerîmesidir, Alî İmrân'ın. Arkasından âyet-i kerîmede buyuruluyor ki;

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ

بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ¹⁵

“*Veltekün minküm ümmetün yed’ûne ile’l- hayri ve ye’murûne bi’l- ma’rûfi ve yenhevne ‘ani’l- münkeri.*”

Sizden bir ümmet olsun ki hayra çağıran, emr-i ma'ruf yapan, nehyi münker yapan bir ümmet. Öyle bir ümmet olsun.

وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ¹⁶

“*Ve ülâike hümü’l- müflihûn.*”

İşte felaha erecek olan kimseler onlardır. Şimdi burada *veltekün minküm*. *Veltekün* olsun demek. Emri gaib. Olsun.

Ne olsun?

Minküm, sizden olsun. *Ümmetün*, bir ümmet olsun. Sizden bir ümmet olsun.

Nasıl bir ümmet?

Bu ümmetin vasfı ne?

Yed’ûne ilâ’l- hayri.

Hayra çağıran bir ümmet olsun sizden.

Ve ye’murûne bi’l- ma’rûf.

¹⁵ 3/Ali İmran, 104

¹⁶ 3/Ali İmran, 104

Ma'rufu emreden bir ümmet olsun.

Ve yenhevne 'ani'l- münker.

Kötülükten, münkerden, nehyeden bir ümmet olsun. Şimdi burada Kur'an-ı Kerîm'in esrarını tam çözmek mümkün değil. Böyle harflerinin içinde bile insan düşündükçe, derinleştikçe, derinleştikçe ne kadar incelikler sezer.

Âlimlerimiz diyorlar ki;

Veltekün minküm.

Sizden olsun. Den, den takısı. Min, den takısı. Sizden olsun. Şimdi min'in iki manası var. Bir, min el ba'dıyye. Yani sizden bir grup olsun. Yani sizden bir kısmınız ticaret yapsın, ziraat yapsın, iş yapsın, asker olsun, tüccar olsun, bilmem ne. Ama içinizden bir grup da olsun. Hakk'a davet eden, emr-i ma'ruf yapan, nehy-i münker yapan ümmet olsun. Ba'zıyye derler buna. Yani bir grup demek. Mesela Türkçe'de de böyle söyleriz ya. İçinizden bazıları benimle gelsin. Yani hepiniz gelsin demek değil. İçinizden sizden, bazıları benimle gelsin dediğimiz zaman yani herkes demek olmuyor. Burada da içinizden bazısı, bazısı öyle bir grup teşkil etsin ki, Hakka çağırsın insanları, emr-i ma'rufu yapsın, nehy-i münker yapsın. Bir

mana bu. İkinci mana da velteküm minkümdeki min beyaniyedir. Yani siz öyle bir ümmet olun ki sizden öyle bir ümmet oluşsun ki sizin tamamınız öyle bir ümmet olun ki, bu ümmet Hakk'a davet eden, emr-i ma'ruf yapan, nehy-i münker yapan ümmet olsun. Şimdi ikisi de mümkün Arapçanın ifade özelliklerine göre, nahvine göre iki mana da olabilir. Hakikaten de tabii herkes şey yapamaz, din ilminde derinleşemez, Arapçayı öğrenemez, fıkhi öğrenemez, hadîsi tefsiri tam öğrenemez. Bazıları öğrenecek, anlatacak, onlar dinleyecek. Bir grup öğrenirse o topluluktan o farz düşmüş olur. Onlar o vazifeyi yaptığı için, ötekileri de anlattığı için kurtulmuş olurlar.

Amma bazı hadîs-i şerîfleri vesaireydi, düşündüğümüz zaman muhterem kardeşlerim hepimizin Hakk'a davet edici olması lazım değil mi?

Lazım.

Hepimizin emr-i ma'ruf yapan insan olmamız gerekmiyor mu?

Gerekliyor.

Hepimizin nehy-i münker yapması gerekmiyor mu?

Gerekıyor. O halde bu sizin ümmetiniz tamamen böyle bir ümmet olsun.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ¹⁷

“Küntüm hayra ümmetin uhricet linnâsi te'murûne bi'l- ma'rûfi ve tenhevne 'ani'l- münkeri”

Âyet-i kerîmesi de bu manayı biraz daha takviye ediyor.

Demek ki muhterem kardeşlerim işin özeti bu kadar kalabalık laftan sonra, sizin, hepinizin tek tek ne olması lazım?

Öyle bir insan olmanız lazım ki, *yed'une ilal hayr*. Hayra çağırın insan olacaksınız. Her biriniz hayra çağırıcı bir insan olacaksınız. Ben kimi hayra çağırayım ya?

Konuşma kabiliyetim yok. Tahsilim mahdud. Evindekini çağır. Hanımını çağır. Çocuğunu çağır. Akrabanı çağır, komşunu çağır, gücün kime yetiyorsa, dilin kimi ikna edebiliyorsa onu çağır.

¹⁷ 3/Alî İmran, 110.

Yed'ûne ilâ'l- hayr. Hayra çağıracaksınız herkesi. Hepiniz çağıracaksınız. Düşüneceksiniz, taşınacaksınız, hayır nerede?

Şurada. Hayra çağıracaksınız. Hakka çağıracaksınız. Hayırlı olan işe çağıracaksınız. Vazifeniz bu yani. Emir. Allah'ın emri. Size tebliğ ediyorum. Hocamız okuduğu namazda anlaşılmamıştır. Gürültüye gitmesin diye ben de size açıklayarak tebliğ ediyorum. Hepinizin vazifesi hayra çağırarak insanları. Hepinizin. Gücünüz yettiği kadar, tahsiliniz kadar, muhitiniz kadar, mevkiiniz kadar, makamınız kadar hepimiz hayra çağıracağız.

Çocuğunuzu da çağıramaz mısınız?

Hanımızı da çağıramaz mısınız?

Samimi asker arkadaşınızı çağıramaz mısınız?

Sizi seven komşuyu çağıramaz mısınız?

Çağırırsınız. Herkesin az çok bir dostu vardır, onu çağırarak. Emr-i ma'ruf yapacak, nehy-imünker yapacak. Emr-i ma'ruf, nehy-imünker herkesin boynunun borcudur. Herkes yapacak.

Emr-i ma'ruf ne demek?

Aklın, şeriatin güzel gördüğü şeyi yaptırmak. Yapılmasını tavsiye etmek, emretmek.

Nehy-i münker ne demek?

Aklın, şeriatın güzel görmediği şeyi yaptırmamak, engellemek, mani olmak. Gücü yeterse güç kullanarak, yapma şunu diyerek yaptırmamak, buna gücü yetmezse yapma diye söyler eğer diliyle engellemeye çalışmak, buna da gücü yetmezse içinden buğz etmek. Ama yaptırabilirse zor kullanarak hayrı yaptıracak, şerri yaptırmayacak. Hayrı teşvik edecek, şerri engelleyecek. Hepinizin vazifesi bu. Hepinizin. İmam Gazzâlî diyor ki; bir insanın elinde içki şişesini gördünüz mü içtirtmemek için alacaksınız onu elinden. Tabi o zamanlar alınıyordu. Cübbesinin altında saklıyorsa göstermiyorsa ayrı ama, gördüğünüz zaman alacaksınız ve yaptırtmayacaksınız. Alenen öyle şey yok. Şimdi Ankara-İstanbul yolunda Azeb deresi var.

Azeb deresi ne demek?

Eski Türkçe'de, eski lisanımızda azeb, bekar demek. Bekar deresi. Niye o dereye, dar dereye bekar deresi demişler?

Demek ki zamanın bekarları, haylazları içkiyi miçkiyi, çalgıyı alıp, Kızılcahamam'dan uzak diye orası biraz, gidiyorlardı orada, bekarlar keyif yapıyorlardı demek ki. Bekar deresi adını almış. Vardır böyle yerler, bekar deresi diye.

Demek ki şeyden kaçıyorlar, yani ana şehirden, kalabalıktan kaçıyorlar ki, yaşlılar vardır, hocalar vardır, hacı amcalar vardır, büyükler vardır, utanıyorlar, bir de döverler, sopayla, bastonla yaptırtmazlar diye dereye kaçıyor, uzaklara kaçıyor. Yani onu hissediyor insan. Demek ki mümin yanında günah işlet-tirtmeyecek. Mümin sevabı yaptırtmaya çalışacak. Her birimiz öyle olacağız.

Düşünün muhterem kardeşlerim, her bir Müslüman hayra davet eden, emr-i ma'ruf yapan, nehy-i münker yapan insan olsa, dünyada kötülük kalır mıydı?

Dünyada küfür kalır mıydı?

İslâm aleminde eksiklik kusur kalır mıydı?

Çör çöp kalır mıydı?

İntizamsızlık kalır mıydı?

Haksızlık kalır mıydı?

Demek ki derece derece hepimiz bu vazifeyi yapmadığımız için, hayra çağırmadığımız

için, dilimizi yuttuğumuz için, gözümüzü kapattığımız için, görmediğimiz için belalar, cezalar toplumlarımıza geliyor, toplumlarımız geri kalıyor, perişan oluyoruz. Onun için hepiniz hayra çağıracaksınız, hepiniz emr-i ma'ruf yapacaksınız, hepiniz nehy-i münker yapacaksınız. Kime dışınız geçiyorsa ona. Kime sözünüz geçiyorsa ona. Ayet-i kerimeyi okumaya devam ediyorum. Efendim, felah bulmanın yolu bu. Bunlar felah bulacak. Böyle yapmayanlar helâk olacak demek yani.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا

جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ¹⁸

“*Velâ tekûnû kellezîne teferrakû vahtelefû min ba'di mâ câehümü'l- beyyinât.*”

Sakın kendilerine Allah'ın beyyineleri, ayetleri, emirleri, yasakları geldikten sonra ihtilafa düşen, fırka fırka ayrılanlar gibi olmayın. Yani eski ümmetler gibi olmayın. Eski ümmetlere Allah peygamber gönderdi. Musa aleyhisselamı, İbrahim aleyhisselamı, İsa aleyhisselamı hepsini gönderdi. Ama ondan sonra kendilerine kitap indikten sonra ihtilaf

¹⁸ 3/Âli İmran, 105.

ettiler. Kavgalar, gürültüler çıkarttılar. Bazı peygamberleri şehit ettiler. Allah'ın kitabını bir tarafa attılar. Sırtlarının arka tarafına attılar. Hatta Musa aleyhisselamın kavmi, Musa aleyhisselamın hayatı zamanında bileziklerden, yüzüklerden öküz heykeli yaptılar da tapmaya kalktılar. Daha Peygamber efendilerinin zamanlarında Kızıldeniz'i geçtikten sonra, Firavun'dan kurtulduktan sonra, mucizeleri gördükten sonra başlarında bulutlar gölgelendirdiği halde Allah, bildircin etleri kudret helvalarıyla beslediği halde Tur Dağı'na çıkınca Musa aleyhisselam onlar aşağıda buzağı heykeli yapıp tapınmaya kalktılar. İhtilafa düştüler. Allah'ın emirlerini dinleyemediler. Manalarını anlayamadılar. İhtilafa düştüler. Fırka fırka oldular. Öyle olmayın diyor Allah. Bizi eski ümmetler gibi olmayın diye Allah tembihliyor. Hristiyanlar gibi olmayın diye, Yahudiler gibi olmayın diye.

Ama anlayan kim?

Fâtiha'da da tembihlemiyor mu?

Fâtiha suresinde de tembihliyor. *Gayril mağdubi aleyhim velad dâllin*. Kendilerine gadap edilmiş, gazap edilmiş kavimler gibi onların yoluna sokma bizi Yâ Rabbi! Dalalete

düşmüşlerin yoluna sokma. Peygamber Efendimiz'e sormuşlar, *mağdubi aleyhim* kim? Maksat Yahudilerdir buyurmuş.

Dâllin kim?

Dalalete düşenler Hristiyanlardır buyurmuş. Hristiyanlar gibi olmayın, Yahudiler gibi olmayın, eski ümmetler gibi olmayın, kendilerine kitap indirildiği halde sonra fırka fırka olup ihtilafa düşenler gibi olmayın diye Allah emrediyor.

Niye ihtilafa düşüyorsunuz?

Niye ihtilafa düşmüş Müslümanlar?

Niye parça parça olmuş?

Niye Irak, Kuveyt'e saldırmış?

Niye grup grup gruplaşmışlar?

Niye birbirlerini çekemezler?

Mısır, Libya ile kavga eder. Çad bilmem kimle ihtilaftadır. Mağrip, Moritanya ile ihtilaftadır. Allah'ın dininden ayrı olduğu için hepsini Allah cezalandırıyor manevi bakımdan. Allah'ın emrini tutmuyor diye müslüman toplulukların hepsi sıkıntıda.

Bunun kurtuluşu nasıl olacak?

Allah'ın dinine dönmekle olacak. Emr-i ma'ruf nehy-i münker yapmakla olacak muhterem kardeşlerim.

İlaç ne?

Tedavi ne?

Bu âyet-i kerîme. İşte bu hocamızın okuduğu âyet-i kerîme. Hayra çağıracaksınız, emr-i ma'ruf yapacaksınız, nehy-i münker yapmaya başlayacaksınız, o zaman kurtulacaksınız. Başka türlü bu bela, Allah'ın başınıza musallat ettiği bela kalkmaz. Tüm ümmetten kalkmaz. Perişan, geri, fakir, aç, çıplak, esir, hasta.

Neden?

Ceza, bela gelmiş. İhtilafa düşmüşler. Bir milyar insana kim zarar verebilir?

Veremezler ama bir milyar insanın birbirleriyle ilgisi yok ki ihtilafa düşmüşler. Şu ayet-i kerimeye aykırı duruma düşmüşler.

“Velâ tekûnû kellezîne teferrakû vahtelefû min ba'di mâ câehümü'l- beyyinât.”

Fırka fırka olup ihtilaflara düşüp de kendilerine beyineler geldikten sonra dağılan, gücü kuvveti azalan kavimler gibi olmayın diyor Kur'an-ı Kerîm.

وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

“*Ve ülâike lehüm ‘azâbün ‘azîm.*”¹⁹

Şimdi bunlara muazzam, feci azap vardır diye de tehdit ediyor.

Neden?

Hem dünyada azap var, hem de ahirette azap var. Ahiretteki azap, kitaplarını uygulamadıkları için, tahrif ettikleri için, Allah'ın emrini sapıttıkları için. Dünyadaki azap da Allah'a itaat etmediklerinden başlarına bela.

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهُ وَتَسْوَدُّ وُجُوهُ²⁰

“*Yevme tebyaddu vücûhün ve tesveddü vücûh.*”

O azabın ne zaman olacağını da, zamanını da bildiriyor. O günde ki *yevme tebyaddu vücûhun ve tesveddu vücûh*. Bazı yüzler ak olacak, bazı yüzler kara. Yani mahşer günü kastediliyor. Mahşer gününde bazı insanların yüzleri pak pak, pırıl pırıl, nurani olacak. Bazıların da yüzü simsiyah, kapkara olacak, katran gibi olacak.

فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ²¹

“*Feemmellezîne’s- veddet vücûhühüm.*”

¹⁹ 3/Âli İmran, 105.

²⁰ 3/Âli İmran, 106.

²¹ 3/Âli İmran, 106.

O yüzleri kapkara olanlara, kararanlara, evvelce kara değildi, *isveddet* dediği yüzleri kara olan değil, kararan demek. Aktı dünyada ama ahirette yüzü kara oldu. Küfründen, günahından dolayı. Dünyada beyaz ırktan bile olsa ahirette yüzleri kara oldu. Eğer dünyada simsiyah zenci bile olsa, takva ehliyse ahirette yüzü ak pak olacak. Ahirette yüzleri kara olanlara gelince, onlara denilecek ki;

أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ²²

“E kefertüm ba’de îmâniküm.”

İmandan sonra, imanı anladıktan sonra, imanı, peygamberi tanıdıktan sonra küfre mi düştünüz?

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ²³

“Fezûkû'l’- azâbe bimâ küntüm tekfurûn.”

Madem öyle yaptınız, o zaman azabı yiyin, tadın, çekin, kâfir olduğunuzdan dolayı denilecek.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ²⁴

²² 3/Âli İmran, 106.

²³ 3/Âli İmran, 106.

²⁴ 3/Âli İmran, 107.

“Ve emmellezîneb- yeddat vücûhühüm fe fî rahmetillâhi.”

Yüzleri ağarmış olanlara kıyamette, hesabı geçip de ak yüzlüler olarak pırıl pırıl etrafa nur saçanlara gelince onlar da;

Fe fî rahmetillâh.

Onlar Allah'ın rahmetine gark olacaklar. Allah bizi onlardan eylesin.

هُم فِيهَا خَالِدُونَ²⁵

“Hüm fîhâ hâlidûn.”

İşte onlar Allah'ın rahmetinde ebedi kalacaklar. Yani rahmetine erecekler, cennete girecekler, orada da ebedi kalacaklar.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ²⁶

“Tilke âyâtullâhi netlûhâ ‘aleyke bi’l-hakk.”

Ey Habibim! Ey Muhammed-i Mustafa'm! İşte bu ayetler ki biz sana okuyoruz hak olarak.

وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ²⁷

“Vemallâhu yurîdu zulmen li’l- ‘âlemîn.”

²⁵ 3/Âli İmran, 107.

²⁶ 3/Âli İmran, 108.

²⁷ 3/Âli İmran, 108.

Allahu Teâlâ Hazretleri alemlere zulüm murad etmiyor. Alemleri rahmetine gark etmek istiyor. İnsanları hidayete çekmek istiyor. İnsanlar doğru yolu bulsunlar. Dünyada da bahtiyar olsunlar. Ahirette de bahtiyar olsunlar diye bu ayetler indiriliyor. İkaz için, irşad için.

Aziz ve muhterem kardeşlerim bu söylediğim Âl-i İmrân suresinin 102, 103, 104 ve devamı ayetleridir. Âl-i İmrân suresi 3. suredir. Fâtiha, Bakara, Âl-i İmrân Suresi. Âyet numarasından bakın, tefsirlerden bakın, bu ayetleri ezberleyin, bu ayetlerin emrine göre hayatınızı tanzim edin. Yani âyeti duyup da duyduktan sonra âyet kendisine geldikten sonra ihtilafa düşenler, tefrikaya düşenlerden olmayın. Yani hoca efendimiz de müftü efendimiz de Allah razı olsun geldiği zaman burada bunu okuması bu. Bunları bilsinler, cemaat dağılmasın, ayrılmasın, Müslümanlar muhabbet içinde olsunlar, birlik beraberlik içinde olsunlar, Allah'ın sevdiği kullar olsunlar diye onu hatırlattı. Ben de size naklettim. Tebliğ bizden, tebliğ bizden, tutmak sizden. Peygamber Efendimiz diyor ki, bana düşen bildirmektir. Benim hidayetten bir şeyim yok.

Yani insanları hidayete çekmek benim vazifem değil, benim işim değil.

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ²⁸

“*Leyse ‘aleyke hüdâhüm velâkinnallâhe yehdî men yeşâ.*”

Şeytanın işi de dalalete çağırmaktır. Onun da insanları saptırmakta bir rolü yok. Yani bir gücü yok. Rol değil de gücü yok. Şeytanın insanları zorla saptırmaya gücü yok. Peygamber Efendimiz'in de insanları zorla hidayete çekmeye selahiyeti yok. Hidayeti de, dalaleti de Allah insanın kesbine, durumuna göre başına veriyor. Yani kulların durumuna göre Allah hidayetini ihsan ediyor. Durumları müsait değilse, edepsiz, terbiyesiz, küstahsa o zaman da dalalete düşürüyor. Çünkü hidayet tüm saadetlerin anahtarı. Yani hidayete sahip oldu mu insan, her türlü hayır ve saadet ondan sonra geliyor, onu da istemediği sevmediği kulu vermiyor. Sevmediği kulu edepsizken, küstahken ona nasip etmiyor.

Allahu Teâlâ Hazretleri şu mübarek cuma gecesi hürmetine bizdeki manevi

²⁸ 2/Bakara, 272.

hastalıklardan bizi kurtarsın. Manevi hastalıklarımız var muhterem kardeşlerim. Şimdi ben sabahtan beri yatıyorum, maddi hastalığım var benim, efendim midem gaz yapıyor, bağırsaklarım gaz yapıyor, doktorlar geldi, baktılar bile. Yani azıcık bir gaz yapınca, gırt yapınca, ağrı olunca, sızı olunca, üç tane beş tane doktor geliyor mu başımıza?

Geliyor. Manevi hastalıklarımız var, kimse manevi hastalığının farkında değil. Sözünde durmuyor, Bunun bir hastalık olduğunun farkında değil. Kur'an'dan etkilenmiyor, bir hastalık olduğunun farkında değil. Allah'ın yolunda koşmaya gayret etmiyor, çok kusurlarımız var. Anlayamıyoruz da, bilemiyoruz da, dünyanın telaşına dalmışız. Allah bizi maddi, manevi, her türlü kusurdan, hastalıktan şifayab eylesin, kurtarsın. Allah bize şuur ihsan eylesin. Allah bizim kalplerimizi ölü kalp etmesin, kalplerimizi marifetiyle diriltsin, nurlandırsın, hakkı gören, hakkı işleyen, hayra davet eden, emr-i ma'ruf yapan, nehy-i münker yapan, böyle cennetine, rahmetine, daldıracağı kullarından eylesin, ömrümüzü gafletle geçirmemeyi nasip eylesin, huzur-i izzetine, sevdiği, razı olduğu, yüzü ak, alını açık

olarak kullanarak varıp sevdiği kullarıyla beraber cennetle, cemaliyle müşerref olmayı nasip eylesin.

Bi hürmeti esrar-ı suretil Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

26.09.1991

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

